

Ģimenes, kurā ir pirmsskolas vecuma bērns ar cerebrālo trieku, specifiskās vajadzības

Dace Bērtule, Anita Vētra

Rīgas Stradiņa universitāte, Rehabilitācijas katedra, Latvija

Ievads. Veselības aprūpes pētījumos ar terminu “ģimenes vajadzības” apzīmē vēlmi gūt tādu informāciju, pakalpojumus un atbalstu, kas ļautu ģimenei sasniegt svarīgus mērķus. Specifisko vajadzību apzināšana ir svarīgs priekšnoteikums uz ģimeni vērstu veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu nodrošināšanā, kā arī nepieciešamā pakalpojumu veida un apjoma plānošanā.

Mērķis. Izpētīt un aprakstīt tādas ģimenes specifiskās vajadzības, kurā ir pirmsskolas vecuma bērns ar cerebrālo trieku.

Materiāls un metodes. Ģimenes vajadzības tika noskaidrotas ar standartizētu aptaujas anketu “Ģimenes vajadzību aptauja” (*The Family Needs Survey, Bailey & Simeonsson, 1988*; tulkots un adaptēts 2011, Bērtule). Aptauju veido jautājumi par sešiem vajadzību blokiem: vajadzība pēc informācijas, vajadzība pēc atbalsta, izskaidrošana citiem, pašvaldības un valsts pakalpojumi, finanšu vajadzības, ģimenes funkcionēšana. Atbilžu varianti ir: 1 – “nav nepieciešama palīdzība”, 2 – “neesmu pārliecināts”, 3 – “ir nepieciešama palīdzība”.

Tika aptaujāti bērnu, kuriem ir diagnoze bērnu cerebrālā trieka un kuri dzimuši laikposmā no 2004.–2010.gadam, kā arī saņēmuši veselības aprūpes pakalpojumus NRC “Vaivari”, BKUS un RC “Mēs esam līdzās”, vecāki vai aprūpētāji. Aptauja notika tiešu vai telefoninterviju veidā.

Rezultāti. Aptaujā piedalījās 171 respondents (91,8% māte, 2,3% tēvs, 3,6% vecvecāks, 2,3% aizbildnis). Respondentu vidējais vecums bija 35,02 gadi (standartnovirze 8,36 gadi). Sešdesmit četras (37,4%) ģimenes bija no Rīgas, 67 (39,3%) no citām Latvijas pilsētām, bet 40 (23,4%) dzīvoja lauku teritorijā. Vairāk nekā 80% respondentu izteica nepieciešamību saņemt informāciju par pakalpojumiem, kurus bērns var saņemt pašlaik vai kurus varēs saņemt nākotnē, kā arī par bērna apmācības un izglītības iespējām. Vairāk nekā puse (67,8%) respondentu atzīmēja vajadzību saņemt palīdzību valsts vai pašvaldības piedāvāto medicīnisko, sociālo un izglītības pakalpojumu koordinēšanā. Vairums aptaujāto atzīmēja, ka būtu nepieciešams papildu finansiāls atbalsts bērna ārstēšanas izdevumu segšanai (56,1%) un aukles vai asistenta pakalpojumu apmaksāšanai (71,9%). Kā sociālā atbalsta formu vairums aptaujāto atzīmēja iespēju biežāk tikties ar ģimenēm, kurās ir līdzīgs bērns (58,5%), lasīt par ģimenēm ar līdzīgām problēmām (71,3%) un izbrīvēt laiku, ko varētu veltīt tikai sev (60,2%). Lielākā daļa respondentu neatzīmēja vajadzības, kas saistītas ar ģimenes funkcionēšanas uzlabošanu (62,6–90,6%) un vajadzībām saistībā ar bērna stāvokļa izskaidrošanu (57,3–86%).

Secinājumi. Pēc ģimeņu domām nepieciešams attīstīt sistēmu, kas nodrošinātu visaptverošas informācijas pieejamību, kā arī palīdzētu orientēties valsts un pašvaldības pakalpojumu piedāvājumā. Vairums ģimeņu, kurās ir pirmsskolas vecuma bērni ar cerebrālo trieku, izsaka vajadzību gūt finansiālu un sociālu atbalstu.